

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

УДК 372.881.1

МОДЕРАЦІЯ Й РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Бігич О. Б.

bkbpearl@gmail.com

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 03.11.2019. Дата прийняття до друку 20.11.2019.

Анотація. У статті представлено технології формування у студентів бакалаврату методичної компетентності вчителя іспанської мови. Описано авторський досвід застосування цих технологій на лекціях з методики навчання іспанської мови у закладі середньої освіти. Конкретизовано етапи модерації та зміст кожного етапу. Представлено прийоми розвитку критичного мислення студентів під час їхньої самостійної роботи.

Ключові слова: технологія навчання, методична компетентність, вчитель іспанської мови.

Бигич О. Б. Киевский национальный лингвистический университет

Модерация и развитие критического мышления будущих учителей испанского языка как технологии формирования методической компетентности.

Аннотация. В статье представлены технологии формирования у студентов бакалаврата методической компетентности учителя испанского языка. Описан авторский опыт использования этих технологий на лекциях по методике обучения испанскому языку в заведении среднего образования. Конкретизированы этапы модерации и содержание каждого этапа. Представлены приемы развития критического мышления студентов во время их самостоятельной работы.

Ключевые слова: технологии обучения, методическая компетентность, учитель испанского языка.

Bigych O. Kyiv National Linguistic University

The moderation and the development of critical thinking of the Spanish language teacher as technologies of forming the methodological competence

Abstract. Introduction. The system of acquiring the methodological competence of the Spanish language teacher among the bachelors is open for updating its components, especially the technologies of study. **Purpose.** The aim is provided for releasing the experience of moderation use and development of critical thinking, as modern technologies of forming the methodological competence of the Spanish language teacher among the bachelors.

Methods. For the aim success such methods of scientific research as analysis of these technologies and trial studying of students were used. **Results.** The technology of moderation provides the organization of interactive communication at lesson for maximum involving all students to the studying process and for encouraging their high learning activity. The technology of moderation includes seven stages of its realization all of them involve the use of their inherent studying method. The critical thinking is the ability to make decisions independently taking into account the individual search of information, its verification and complex analysis together with reflection from taken decisions. In the educational activity the critical thinking is the bundle of features and skills which specify its high level of students' and lecturer's research activity. The use of the technology of critical thinking development during lectures and self-extracurricular student's work while processing methodological sources helps to increase the efficiency of comprehending studying information and stimulate the interest to the learning material. The technology of critical thinking development provides three stages of its realisation which involve the use of its inherent studying method. **Conclusion.** The moderation and critical thinking development through reading/listening and writing are the technologies of forming among bachelors the methodological competence of the Spanish language teacher during their lectures and self-study.

Key words: teaching technology, methodological competence, Spanish language teacher.

Постановка проблеми. З-поміж видів професійної компетентності вчителя іноземної, зокрема іспанської, мови саме методична компетентність уможливує практичне застосування ним набутих знань, сформованих навичок і розвинених умінь навчання школярів іспанської мови на уроках і під час позакласних заходів. Система формування у студентів бакалаврату методичної компетентності вчителя іспанської мови є відкритою для оновлення своїх складників, зокрема технологій навчання.

З огляду на особливості сучасних студентів (Бігич, 2014), зокрема особливості сприйняття ними лекційного матеріалу (обов'язкова його візуалізація) та його самостійного опрацювання (невеликі за обсягом порції), викладачі вищої школи звертаються до технологій навчання, які уможливають покращення результатів аудіювання протягом лекції та читання під час самостійної позааудиторної роботи студентів. Не є винятком і фахові навчальні дисципліни, які викладаються студентам бакалаврату факультету романської філології і перекладу (спеціальність 014.02 Середня освіта) Київського національного лінгвістичного університету: нормативні дисципліни “Методика навчання іспанської мови в закладах середньої освіти” і “Методика навчання іспанської мови в закладах загальної середньої освіти різного типу” та вибіркові дисципліни “Сучасні засоби навчання іспанської мови в закладах середньої освіти” (Бігич 2018a; 2019c) і “Методика формування іспаномовної лінгвосоціокультурної компетентності школярів у закладах загальної середньої освіти” (Бігич, 2019a, 2019b).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мій досвід викладання цих навчальних дисциплін свідчить, що такими технологіями навчання є модерація (Аверьянова І. А., Бологова Г. М., Бродская Е. В., Ларина С. А., Луцева І. В., Черкасова В. Н.) й розвиток критичного мислення (Вахненко Е., Лизогуб А. В., Рубан І. М., Садыкова Т., Стогниєва О., Чижаківська Я.), наразі активно використовувані на уроках вчителями англійської мови. Вже була апробована, описана й оприлюднена на авторському освітньому сайті (режим доступу <http://bigich.knlu.edu.ua/Magistr.htm>) низка технологій формування методичної компетентності викладача іноземної, зокрема іспанської, мови (Бігич, 2017a, 2017b, 2017c, 2017d; Бігич 2018b) під час практичних занять з методики навчання іноземних мов і культур у закладі вищої освіти зі студентами магістратури.

Виділення раніше невирішених частин загальної проблеми. Водночас ще не були досліджені сучасні технології формування у майбутніх учителів іспанської мови методичної компетентності, зокрема модерація й розвиток критичного мислення, під час лекцій та їхньої позааудиторної самостійної роботи.

Метою статті є оприлюднення досвіду використання модерації й розвитку критичного мислення як сучасних технологій формування у студентів бакалаврату методичної компетентності вчителя іспанської мови під час різних організаційних форм навчання у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Цілями застосування технології модерації на лекції з методики навчання іспанської мови у закладі середньої освіти є ефективне управління студентською аудиторією задля максимально повного залучення всіх студентів до освітнього процесу, підтримання їхньої високої пізнавальної активності на лекції, гарантованого досягнення її цілей. Цьому сприяють такі принципи модерації, як структурованість (зміст лекції раціонально поділено на чітко визначені питання), систематичність (окремі питання лекції є взаємопов'язаними й логічно слідує одне за одним, утворюючи її повноцінний зміст), комплексність (зміст кожного питання лекції й організовані процеси (інтерація, комунікація, візуалізація, мотивація, моніторинг, рефлексія, аналіз й оцінювання) націлені на набуття студентами методичних знань, а також їх (студентів) соціалізацію), прозорість (діяльність кожного студента є очевидною для викладача, всі студенти чітко бачать перебіг освітнього процесу та його проміжні й підсумкові результати).

Технологія модерації передбачає сім етапів її реалізації. Ініціація чи початок є першим етапом, під час якого лектор емоційно налаштовує студентів на лекцію. Вхідження чи занурення

в тему, як другий етап модерації, передбачає повідомлення теми й завдань лекції. Третій етап модерації – формування очікувань студентів – є передбаченням ефектів лекції. Четвертий етап є власне інтерактивною лекцією: лектор презентує й пояснює навчальний матеріал. П'ятий етап передбачає емоційну розминку. Опрацювання змісту лекції, як шостий етап модерації, передбачає роботу студентів у різних групах (парах змінного складу, міні-групах, змінних групах тощо). Підбиття підсумків чи рефлексія є останнім етапом модерації, під час якого студенти оцінюють лекцію.

Безумовно, що змістове наповнення кожного етапу модерації зумовлюється змістом конкретної лекції з методики навчання іспанської мови. Проілюструю на прикладі лекції “Система вправ для формування іспаномовної комунікативної компетентності у закладі середньої освіти” етапи модерації, реалізованої в 2018-2020 навчальних роках з групами факультету романської філології і перекладу КНЛУ СОі01-16 (14 студентів) і СОі01-17 (9 студентів).

Етап модерації	Тривалість етапу	Навчальний прийом	Опис навчального прийому
Ініціація	2 хв.	Наш сучасник	Мета – налаштування студентів на тему лекції. Лектор знайомить студентів зі статтею у Віснику КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія (2017. – Вип. 27. – С. 11-17) – спогадами сучасників про канд. пед. наук, професора Н. К. Склярєнко – автора сучасної системи вправ для формування іношомовної комунікативної компетентності
Входження / занурення в тему лекції	3 хв.	План і завдання лекції	Мета – ознайомлення студентів з планом і завданнями лекції. Викладач презентує план лекції й окреслює її завдання з опертям на таблиці “Типологія вправ для формування іношомовної комунікативної компетентності” й “Система вправ для формування іношомовної комунікативної компетентності”.
Очікування студентів	5 хв.	Мої очікування	Мета – висловлювання студентами своїх очікувань щодо змісту лекції. Кожен студент записує й озвучує свої очікування щодо змісту лекції, користуючись мовленнєвими зразками “Я дізнаюсь про...”, “Я навчусь...” тощо.
Інтерактивна лекція	45 хв	Мульти-медійна презентація	Мета – набуття студентами методичних знань про типологію і систему вправ для формування у школярів іспаномовної комунікативної компетентності. Студенти аудіовізуалізують лекційний матеріал; відповідають на запитання викладача за змістом кожного питання лекції; самі задають запитання тощо.
Емоційна розминка	5 хв.	Автентична пісня	Мета – переключення й налаштування студентів на наступний вид роботи (опрацювання змісту лекції). Студенти слухають іспаномовну пісню (переглядають відеокліп), після чого класифікують цю вправу за типами і видом.

Продовження таблиці

Етап модерерації	Тривалість етапу	Навчальний прийом	Опис навчального прийому
Опрацювання змісту лекції	15 хв.	Seis sombreros para pensar (Шість капелюхів мислення)	Мета – рефлексія студентами змісту лекції. Розподіливши між собою п'ять (білий інформаційний, червоний емоційний, жовтий позитивний, чорний негативний, зелений креативний) капелюхів (синій організаційний капелюх “вдягає” лектор), студенти в змінних трійках / парах обговорюють зміст кожного питання лекції.
Підведення підсумків лекції	5 хв.	Хвилями моєї пам'яті	Мета – кореляція змісту лекції з попередніми очікуваннями студентів. Студенти співвідносять набуті знання зі своїми попередніми очікуваннями

Згідно із зазначеними етапами модерерації організується перебіг інших лекцій з методики навчання іспанської мови в закладі середньої освіти (“Формування іспаномовної фонетичної / лексичної / граматичної компетентності” / “Формування іспаномовної компетентності в техніці читання й письма”) з модифікацією навчальних прийомів відповідно до змісту конкретної лекції.

Ефектами технології модерерації на лекції є

– чітке цілепокладання лектором й урахування освітніх потреб студентів робить навчання зрозумілим і бажаним для них, освітні цілі стають цілями студентів, набуваючи суттєвого мотиваційного потенціалу, забезпечуються висока пізнавальна активність і самостійність студентів; у свою чергу, їхня самостійність у навчанні сприяє формуванню відповідальності за результати свого учіння, розвитку мотивації досягнення успіху, лідерських якостей, самовпевненості у власних силах;

– групова робота студентів і співробітництво уможлиблюють легку адаптацію в колективі; в свою чергу, навчання у співробітництві забезпечує оволодіння студентами універсальними навичками і готовність до їх застосування в практичних ситуаціях;

– якісна комунікація на лекції сприяє взаєморозумінню й ефективній взаємодії всіх учасників освітнього процесу; відкритому й вільному обміну інформацією й знаннями та емоціями й почуттями; розвитку діалогу / полілогу, активному залученню до навчальної діяльності всіх студентів;

– використовувана лектором мультимедійна візуалізація забезпечує унаочнення, чітке сприйняття й розуміння нового матеріалу, поживляє процес навчання, позитивно сприймається й позначається на його результатах;

– позитивна мотивація стимулює пізнавальну активність і творчість студентів, розкриває й розвиває їхні здібності, сприяє їх якісному навчанню, уможлиблює довге зберігання працездатності й хорошого настрою як студентів, так і лектора;

– моніторинг сприяє впорядкуванню набутих студентами знань, допомагає лектору контролювати повноту реалізації плану лекції, сприяє якісному засвоєнню студентами нового навчального матеріалу;

– аналіз й оцінювання уможлиблюють отримання лектором чіткого уявлення про гармонійність побудови лекції, відповідності її змісту, формату презентації й методів навчання освітнім потребам і можливостям студентів;

– рефлексуючи, студент досягає необхідного ступеня розуміння нового навчального матеріалу, нових стосунків і моделей поведінки, краще розуміє свої освітні потреби й можливості, на працьовує адекватні моделі ефективної поведінки в колективі.

Отже, застосування технології модерації на лекції уможливило ефективне управління методичною освітою студентів, робить навчання більш контрольованим й стійким, дає змогу лекторові досягати запланованих результатів, професійно керувати процесами, які відбуваються на лекції, посилює довіру студентів до викладача, підвищує його авторитет і повагу. Використовувані на лекції прийоми й форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів спрямовуються на активізацію їхньої аналітичної й рефлексивної діяльності, розвиток дослідницьких і проєктувальних умінь, комунікативних здібностей і навичок командної роботи, набуття студентами суспільно значущих цінностей і життєво вагомих навичок й умінь, виховання, розвиток і соціалізацію особистості студентів.

Водночас здобуті студентами на лекції методичні знання потребують їх повторення шляхом опрацювання тематично дотичного розділу підручника методики (чи інших джерел) під час самостійної позааудиторної роботи. При цьому така організаційна форма навчання студентів потребує властивих їй технологій формування у студентів методичної компетентності вчителя іспанської мови, зокрема методичних декоалативних і процедурних знань. Такою технологією є розвиток у студентів критичного мислення через читання й письмо.

Критичне мислення витлумачується як здатність самостійно приймати рішення з опертям на самостійний пошук інформації, її верифікації й комплексного аналізу поряд з рефлексією прийнятих рішень (Петросян & Коростелева, 2019). В освітній діяльності критичне мислення є сукупністю якостей і вмінь, які зумовлюють високий рівень дослідницької культури суб'єктів освітнього процесу – студента й викладача. В такому рефлексивному / оцінювальному мисленні знання, як складник компетентності, є не кінцевим, а відправним пунктом. Використання технології розвитку критичного мислення на лекції та в позааудиторній самостійній роботі студентів при опрацюванні методичних джерел дає змогу підвищити ефективність сприйняття ними нової навчальної інформації, посилити інтерес як до виучуваного матеріалу, так і до самого учіння, розвивати вміння критично мислити й співпрацювати з іншими студентами, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, нехтувати непотрібною / хибною інформацією, розуміти взаємозв'язок різних її частин тощо.

Технологія розвитку критичного мислення передбачає три етапи її реалізації: виклик, осмислення змісту, рефлексія. У процесі реалізації етапу виклику студенти вільно, без страху бути виправленими, висловлюють своє бачення пропонованої для вивчення теми; при цьому їхні висловлювання не є “правильними” чи “помилковими”; між собою поєднуються індивідуальна (кожен студент актуалізує свої методичні знання й досвід вивчення іспанської мови) й групова (дає змогу почути думки інших студентів) форми. В свою чергу, викладач стимулює студентів до пригадування того, що вони вже знають з виучуваної теми, та сприяє безконфліктному обміну думками.

На етапі осмислення змісту студенти контактують з новою інформацією; намагаються зіставити її з наявними методичними знаннями й досвідом; акцентують свою увагу на пошуку відповідей на запитання й утруднення, що виникли; прагнуть звернути увагу на те, що саме привернуло їхню увагу, які аспекти є менше цікавими й чому; готуються до аналізу й обговорення почутого / прочитаного навчального матеріалу. Викладач виразно й привабливо подає навчальний матеріал і пропонує різні прийоми для розмірковування.

На етапі рефлексії студенти привласнюють нову інформацію, перетворюючи її на власні методичні знання, систематизують нову інформацію щодо наявних у них уявлень і відповідно до категорій знань. Найпродуктивнішим є поєднання індивідуальних (есе, ключові слова, графічна організація матеріалу як різновиди письма) й групових форм. Студенти відбирають найбільш значущу для розуміння виучуваної теми інформацію, після чого висловлюють нові ідеї й інформацію власними словами, самостійно вибудовують причинно-наслідкові зв'язки. Переформулювання набутої інформації власними словами створює особистий осмислений контекст. Викладач оцінює результати роботи студентів.

Кожен етап технології розвитку критичного мислення виконує низку функцій:

– етап виклику – мотиваційну (спонукання студентів до опрацювання нової інформації, пробудження інтересу до нової теми), інформаційну (виклик “на поверхню” наявних знань з теми) й комунікаційну (безконфліктний обмін інформацією) функції,

– етап осмислення – інформаційну (здобуття нових знань з теми) й систематизувальну (класифікація набутої інформації за категоріями знання) функції,

– етап рефлексії – комунікаційну (обмін думками про нову інформацію), інформаційну (здобуття нових знань), мотиваційну (спонукання до подальшого розширення інформаційного поля) й оцінювальну (співвіднесення нової інформації і наявних знань, вироблення власної позиції, оцінювання процесу) функції.

Проілюструю на прикладі теми “Система формування іспаномовної комунікативної компетентності у закладі середньої освіти” прийоми технології розвитку критичного мислення через читання й письмо, реалізовані в 2018-2020 навчальних роках з групами факультету романської філології і перекладу КНЛУ СОі01-16 (14 студентів) і СОі01-17 (9 студентів). Кожне питання з огляду на свій зміст передбачає властивий йому прийом розвитку у студентів бакалаврату критичного мислення через читання й письмо.

Етап виклику

На слайді – висловлювання відомих людей про вчителя

Прийом – мозковий штурм

Запитання – Чи стосуються ці висловлювання вчителя іноземної мови, зокрема іспанської?

Домашнє завдання – знайти вислів відомої людини, дотичний до навчання іноземної мови, зокрема іспанської.

Проектна робота – до дня вчителя укласти добірку привітань викладачам іспанської мови

•

На слайді – назва навчальної дисципліни “Методика навчання іспанської мови в закладі середньої освіти”

Прийом – інвентаризація

Запитання – Чи відоме вам словосполучення «навчання іспанської мови»? Що, на вашу думку, означає слово «методика» в ньому? Ваші очікування від цієї навчальної дисципліни.

Етап осмислення змісту

На слайді – план лекції “Система формування іспаномовної комунікативної компетентності у закладі середньої освіти”

Прийом – кластер

Запитання – Чому саме в такій послідовності представлено складники системи формування іспаномовної комунікативної компетентності у закладі середньої освіти?

Домашнє завдання – схематично визначити взаємозв'язок між складниками системи формування іспаномовної комунікативної компетентності в закладі середньої освіти.

•

На слайді – цілі навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – прогнозування за допомогою відкритих запитань ромашки Блума

Запитання – Чим різняться цілі навчання школярів іспанської мови?

Домашнє завдання – схематично співвіднести цілі навчання іспанської мови зі складниками іспаномовної комунікативної компетентності

•

На слайді – зміст навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – кластер гроно

Запитання – Чим різняться предметний і процесуальний аспекти змісту навчання школярів іспанської мови?

Домашнє завдання – проілюструвати складники предметного й процесуального аспектів змісту навчання школярів іспанської мови прикладами з чинної програми й підручників іспанської мови (керівник авторського колективу Редько В. Г.)

Самостійна робота – для конкретного класу конкретизувати складники предметного й процесуального аспектів змісту навчання школярів іспанської мови.

•

На слайді – принципи навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – рибна кістка

Запитання – У чому відмінність дидактичних і методичних принципів навчання іспанської мови? Чи є між ними кореляція?

Домашнє завдання – на верхніх і нижніх кістках риби розмістити дидактичні й методичні принципи навчання іспанської мови.

•

На слайді – підходи до навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – кошик методичних ідей (кожна пара студентів отримує підхід – комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний, культурологічний, рівневий, професійно орієнтований)

Запитання – Чи відображає назва підходу його зміст? Спрогнозувати за назвою підходу його суть.

•

На слайді – технології навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – insert: v знаю + нове знання – думаю інакше ? є запитання

Завдання – позначити кожну технологію навчання дотичним значком. Яка технологія навчання найбільше імпонує і чому?

Домашнє завдання – ознайомитись з виступами лектора на конференціях (авторський освітній сайт, рубрика «Презентації виступів»).

•

Слайд – засоби навчання іспанської мови в закладі середньої освіти

Прийом – шість капелюхів мислення

Завдання – прокоментувати кожну групу засобів через критерії сучасності й актуальності

Домашнє завдання – схематично скорелювати такі складники системи навчання іспанської мови, як підхід, технологія, засіб.

Індивідуальне домашнє завдання – ознайомитись з тезами й виступами на фахових конференціях студентів ІУ курсу (авторський освітній сайт, рубрика “Самостійна позааудиторна робота студентів”). Чи є бажання представити в тезах один із сучасних засобів навчання школярів іспанської мови?

Етап рефлексії, як останній у технології розвитку критичного мислення через читання й письмо, зазвичай реалізується на практичних заняттях з методики навчання іспанської мови в закладі середньої освіти.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, технологіями формування у студентів бакалаврату методичної компетентності вчителя іспанської мови на лекціях і під час їхньої позааудиторної самостійної роботи слугують модерація та розвиток критичного мислення через читання / аудіювання й письмо. Перспективи подальших наукових розвідок передбачають конкретизацію прийомів цих технологій щодо інших тем з методики навчання іспанської мови в закладі середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Аверьянова, И. А. (2014). *Формирование иноязычной коммуникативной компетенции на уроках английского языка на основе технологии модерации*. Взято из <https://videouroki.net/razrabotki/formirovanie-inoazychnoy-kommunikativnoy-kompetentsii-na-urokakh-angliyskogo-yazyka-na-osnove-tekhnologii-moderatsii.html>
- Бігич, О. Б. (2014). *Кліпове мислення vs. учіння студентів. Сучасні напрями викладання гуманітарних дисциплін у середніх та вищих навчальних закладах : мова, література, історія*. Матеріали IV Міжнародної наукової конференції, 17-18 квітня 2014 р., Горлівка. Горлівка : Видавництво ПП "Колегія".
- Бігич, О. Б. (2017а). Ед'ютейнмент як технологія формування методичної компетентності викладача іноземної мови. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Педагогіка*, 4, 119-126.
- Бігич, О. Б. (2017б). Методичний батл й інтерактивна технологія формування методичної компетентності викладача іспанської мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*, 3(352), 308-312.
- Бігич, О. Б. (2017с). Seis sombreros para pensar – інтерактивна технологія формування методичної компетентності викладача іспанської мови. *Мова. Свідомість. Концепт*, 7, 239-242.
- Бігич, О. Б. (2017д). Six thinking hats – інтерактивна технологія формування методичної компетентності викладача іноземної мови. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*, 1(15), 64-67.
- Бігич, О. Б. (2018а). Вибіркова дисципліна "Сучасні засоби навчання іспанської мови в закладі середньої освіти": удосконалення методичної компетентності вчителя. *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 20(1), 89-91.
- Бігич, О. Б. (2018б). Технології формування методичної компетентності викладача іноземної мови. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія*, 28, 189-197
- Бігич, О. Б. (2019а). Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи майбутніх учителів іспанської мови з вибіркових дисциплін курсу методики. *Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов*. Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2019 р. (с. 52-54). Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М.
- Бігич, О. Б. (2019б). *Посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату з вибіркової дисципліни "Методика формування іспаномовної лінгвосоціокультурної компетентності школярів у закладах загальної середньої освіти"*. Київ : Вид. центр КНЛУ.
- Бігич, О. Б. (2019с). *Посібник для самостійної роботи студентів бакалаврату з вибіркової дисципліни "Сучасні засоби навчання іспанської мови в закладах середньої освіти"*. Київ : Вид. центр КНЛУ.
- Бологова, Г. М. (2014). *Урок англійського мови на основі технології модерации в 7 класі по темі "Летніє канікули"*. Взято из <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/angliiskiy-yazyk/library/2014/04/22/urok-angliyskogo-yazyka-na-osnove>
- Бродская, Е. В. (2018). *Метод модерации на уроках англійського мови*. Взято из <https://infourok.ru/metod-moderatsii-na-urokah-angliyskogo-yazyka-2740198.html>
- Вахненко, Е. (2019). *Технология развития критического мышления через чтение и письмо при обучении иностранному языку*. Взято из <http://iyazyki.prosv.ru/2019/08/tehnologiya-razvitiya-krit-myshleniya/>
- Ларина, С. А. (2017). Из опыта работы: "Технология модерации и активные методы обучения на уроке англійського мови як спосіб підвищення активізації і комунікативних

- способностей обучающихся”: Взято из <https://multiurok.ru/blog/iz-opyta-raboty-tiekhnologhiia-modieratsii-i-aktivnyie-mietody-obuchieniia-na-urokie-anghliiskogho-iazyka-kak-sposob-povysheniia-aktivizatsii-i-kommunikativnykh-sposobnostiei-obuchaiushchikhsia.html>
- Лизогуб, А. В. (2016). *ТРИЗ и РКМ технологии как средство развития критического и творческого мышления учащихся на уроках английского языка*. Взято из <https://infourok.ru/triz-i-rkm-tehnologii-na-urokah-angliyskogo-yazika-1082263.html>
- Луцева, И. В. (2015). Модерация на уроках английского языка. Взято из <https://multiurok.ru/blog/modieratsiia-na-urokakh-anghliiskogho-iazyka.html>
- Петросян, Г. О., & Коростелева, Е. Л. (2019). Формирование критического мышления у современных школьников: Взято из <http://iyazyki.prosv.ru/2019/11/formirovanie-kriticheskogo-myshleniya>
- Рубан, И. М. (2012). Технология критического мышления на уроках английского языка: Взято из <http://ext.spb.ru/2011-03-29-09-03-14/110-foreignlang/1786-2012-11-07-14-08-27.html>
- Садыкова, Т. (2018). *Критическое мышление как содержательный компонент межкультурного подхода к иноязычному образованию на этапе средней школы*. Взято из <http://iyazyki.prosv.ru/2018/06/critical-thinking-2/>
- Стогниева, О. *Технология написания диаманты как средство развития критического мышления и воображения на уроках английского языка*. Взято из <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-technology-diamonds/>
- Черкасова, В. Н. *Технология модерации*. Взято из <https://cherkasova2011.jimdo.com/самообразование/технология-модерации/>
- Чижаковская, Я. (2018). Использование технологии критического мышления на уроках английского языка. Взято из <http://iyazyki.prosv.ru/2018/12/the-use-of-critical-thinking-technology-in-english-lessons/>

Reference

- Aver'ianova, Y. A. (2014). Formirovaniye inoyazychnoy kommunykativnoy kompetentsyy na urokakh anghlyjskoho iazyka na osnove tekhnolohyy moderatsyy. Vziato yz <https://videouroki.net/razrabotki/formirovanie-inoyazychnoy-kommunikativnoy-kompetentsii-na-urokakh-angliyskogo-yazyka-na-osnove-tekhnologii-moderatsii.html>
- Bihych, O. B. (2014). Klipove myslennia vs. uchinnia studentiv. Suchasni napriamy vykladannia humanitarnykh dystsyplin u serednikh ta vyschykh navchal'nykh zakladakh : mova, literatura, istoriia. Materialy IV Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, 17-18 kvitnia 2014 r., Horlivka. Horlivka : Vydavnytstvo PP “Kolehiia”.
- Bihych, O. B. (2017a). Ed'iutejment iak tekhnolohiia formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladacha inozemnoi movy. Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriiia Pedahohika, 4, 119-126.
- Bihych, O. B. (2017b). Metodychnyj batl j interaktyvna tekhnolohiia formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladacha ispans'koi movy. Naukovyj visnyk Skhidnoievropejs'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriiia: Filolohichni nauky (movoznavstvo), 3(352), 308-312.
- Bihych, O. B. (2017c). Seis sombreros para pensar – interaktyvna tekhnolohiia formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladacha ispans'koi movy. Mova. Svidomist'. Kontsept, 7, 239-242.
- Bihych, O. B. (2017d). Six thinking hats – interaktyvna tekhnolohiia formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladacha inozemnoi movy. Aktual'ni problemy romano-hermans'koi filolohii ta prykladnoi lnhvistyky, 1(15), 64-67.
- Bihych, O. B. (2018a). Vybirkova dystsyplina “Suchasni zasoby navchannia ispans'koi movy v zakladi seredn'oi osvity”: udoskonalennia metodychnoi kompetentnosti vchytelia. Aktual'ni pytannia humanitarnykh nauk: Mizhvuzivs'kyj zbirnyk naukovykh prats' molodykh vchenykh Drohobyt's'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, 20(1), 89-91.

- Bihych, O. B. (2018b). Tekhnolohii formuvannia metodychnoi kompetentnosti vykladacha inozemnoi movy. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho linhvistychnoho universytetu. Seriiia : Pedahohika ta psykholohiia*, 28, 189-197
- Bihych, O. B. (2019a). Navchal'no-metodychne zabezpechennia samostijnoi roboty majbutnikh uchyteliv ispanskoi movy z vybirkovykh dystsyplin kursu metodyky. *Innovatsii v osviti: suchasni pidkhody do profesijnoho rozvytku vchyteliv inozemnykh mov. Materialy VII mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 27-28 veresnia 2019 r. (cc. 52-54)*. Nizhyn: Vydavets' PP Lysenko M.M.
- Bihych, O. B. (2019b). Posibnyk dlia samostijnoi roboty studentiv bakalavratu z vybirkovoi dystsypliny "Metodyka formuvannia ispanomovnoi linhvosiokul'turnoi kompetentnosti shkoliariv u zakladakh zahal'noi seredn'oi osvity". Kyiv : Vyd. tsentr KNLU.
- Bihych, O. B. (2019c). Posibnyk dlia samostijnoi roboty studentiv bakalavratu z vybirkovoi dystsypliny "Suchasni zasoby navchannia ispanskoi movy v zakladakh seredn'oi osvity". Kyiv : Vyd. tsentr KNLU.
- Bolohova, H. M. (2014). Urok anhlyjskoho iazyka na osnove tekhnolohyy moderatsyy v 7 klasse po teme "Letnye kanykuly". Vziato yz <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/angliiskiy-yazyk/library/2014/04/22/urok-angliyskogo-yazyka-na-osnove>
- Brodskaiia, E. V. (2018). Metod moderatsyy na urokakh anhlyjskoho iazyka. VZYaTO YZ <https://infourok.ru/metod-moderatsii-na-urokah-angliyskogo-yazyka-2740198.html>
- Vakhnenko, E. (2019). Tekhnolohyia rozvytyia krytycheskoho myshleniia cherez chtenye y pys'mo pry obuchenyy ynostrannomu iazyku. Vziato yz <http://iyazyki.prosv.ru/2019/08/tehnologiya-razvitiya-krit-myshleniya/>
- Laryna, S. A. (2017). Yz opyta raboty: "Tekhnolohyia moderatsyy y aktyvnye metody obuchenya na uroke anhlyjskoho iazyka kak sposob povysheniia aktyvnykh sposobnostej obuchaiushchikhsia": VZYaTO YZ <https://multiurok.ru/blog/iz-opyta-raboty-tiekhnologhiia-modieratsii-i-aktivnyie-mietody-obuchieniia-na-urokie-anghliiskogho-iazyka-kak-sposob-povyshieniia-aktivizatsii-i-kommunikativnykh-sposobnostiei-obuchaiushchikhsia.html>
- Lyzohub, A. V. (2016). TRYZ y RKM tekhnolohyy kak sredstvo rozvytyia krytycheskoho y tvorcheskoho myshleniia uchashchikhsia na urokakh anhlyjskoho iazyka. Vziato yz <https://infourok.ru/triz-i-rkm-tehnologii-na-urokah-angliyskogo-yazyka-1082263.html>
- Lutseva, Y. V. (2015). Moderatsyia na urokakh anhlyjskoho iazyka. Vziato yz <https://multiurok.ru/blog/modieratsiia-na-urokah-anghliiskogho-iazyka.html>
- Petrosian, H. O., & Korosteleva, E. L. (2019). Formyrovanye krytycheskoho myshleniia u sovremnykh shkol'nykh: Vziato yz <http://iyazyki.prosv.ru/2019/11/formirovanie-kriticheskogo-myshleniya>
- Ruban, Y. M. (2012). Tekhnolohyia krytycheskoho myshleniia na urokakh anhlyjskoho iazyka: Vziato yz <http://ext.spb.ru/2011-03-29-09-03-14/110-foreignlang/1786-2012-11-07-14-08-27.html>
- Sadykova, T. (2018). Krytycheskoe myshlenye kak sodержatel'nyj komponent mezhkul'turnoho podkhoda k ynoiazychnomu obrazovaniyu na etape srednej shkoly. Vziato yz <http://iyazyki.prosv.ru/2018/06/critical-thinking-2/>
- Stohnyeva, O. Tekhnolohyia napysaniia dyamanty kak sredstvo rozvytyia krytycheskoho myshleniia y voobrazheniia na urokakh anhlyjskoho iazyka. Vziato yz <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-technology-diamonds/>
- Cherkasova, V. N. Tekhnolohyia moderatsyy. Vziato yz <https://cherkasova2011.jimdo.com/samoobrazovanye/tekhnolohyia-moderatsyy/>
- Chyzhakovskaia, Ya. (2018). Yspol'zovanye tekhnolohyy krytycheskoho myshleniia na urokakh anhlyjskoho iazyka. Vziato yz <http://iyazyki.prosv.ru/2018/12/the-use-of-critical-thinking-technology-in-english-lessons/>